

**Universitat de les
Illes Balears**

Oficina de Cooperació al
Desenvolupament i Solidaritat

MEMÒRIA OCDS CURS ACADÈMIC 2008-2009

- 1. Cooperació universitària al desenvolupament (CUD)**
- 2. Títol propi de postgrau, V Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament**
- 3. Beques per a la realització de pràctiques d'alumnes de la UIB en països empobrits**
- 4. Beques de Mobilitat d'alumnat dels països del Sud a la UIB**
- 5. VII Premi de recerca sobre cooperació internacional al desenvolupament**
- 6. Projectes de cooperació universitària al desenvolupament de la UIB**
 - 6.1. V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: projectes de cooperació al desenvolupament 2008
 - 6.2. Accions de suport a universitats de països en vies de desenvolupament: Xarxa ORION
 - 6.2.1. Formació en gestió integral de zones costaneres
 - 6.2.2. Formació en infermeria
- 7. Altres projectes de cooperació universitària al desenvolupament en xarxa**
 - 7.1. L'OCDS, membre de la Xarxa Vives d'Universitats (XVU)
 - 7.2. Projecte G9: Seminari Género, Salud y Liderazgo para mujeres jóvenes del África Subsahariana, Uganda.
- 8. Educació per al desenvolupament: accions de formació i sensibilització**
 - 8.1. Assignatures de lliure configuració
 - 8.2. Cursos monogràfics de curta durada
 - 8.3. V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: accions de formació, sensibilització i difusió 2008
 - 8.4. III Jornades de l'OCDS
 - 8.5. Exposicions, audiovisuals i conferències, entre d'altres
- 9. Educació per al desenvolupament: Voluntariat universitari**
 - 9.1. Borsa de Voluntariat Universitari
 - 9.2. Cursos de formació de voluntariat
 - 9.3. Voluntariat universitari en cooperació al desenvolupament: Programa Estades Solidàries
 - 9.4. Servei de Voluntariat Europeu (SVE)
 - 9.5. Programa de voluntariat de les Nacions Unides
- 10. Publicacions**
- 11. Web de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS)**
- 12. Programa UIB Reutilitza**
- 13. Participació en òrgans col·legiats i comissions**

1. COOPERACIÓ UNIVERSITÀRIA AL DESENVOLUPAMENT (CUD)

Els programes i accions de cooperació universitària al desenvolupament i solidaritat que realitza l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB inclouen un ampli ventall d'accions de formació, recerca, assistència tècnica i projectes de desenvolupament, educació pel desenvolupament, sensibilització i difusió.

La majoria d'accions gestionades per l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament i voluntariat durant el curs 2008-2009 corresponen als convenis signats entre la Direcció General de Cooperació, en matèria de cooperació, i la Direcció General de Joventut, en matèria de voluntariat, del Govern de les Illes Balears i la UIB per als anys 2008 i 2009. De la mateixa manera, es compta amb el 0,7 per cent del pressupost d'ingressos propis que la UIB dedica a cooperació al desenvolupament i solidaritat i una partida específica per a accions de voluntariat. La present memòria inclou les activitats realitzades en el marc de les diferents fonts de finançament.

2. TÍTOL PROPI DE POSTGRAU, V CURS D'ESPECIALISTA UNIVERSITARI EN COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT

Des del curs 2001-2002, la Universitat de les Illes Balears, en col·laboració amb la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears, inclou dins la seva oferta de cursos de postgrau adreçats a diplomats i/o llicenciats el *Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament*, per a totes les persones interessades a incrementar la seva formació en aquest àmbit.

Aquest curs, de 250 hores de durada, pretén formar aquelles persones que hagin d'assolir la responsabilitat d'identificar, formular, executar i avaluar intervencions als països menys afavorits, començant per donar les bases conceptuals, econòmiques i social de la cooperació, fins a arribar a les eines metodològiques i operatives de què es disposa. El programa del curs d'especialista consta de cinc apartats temàtics i de continguts:

Primera part: Entorn de la cooperació per al desenvolupament (3 crèdits)

Mòdul 1. Entorn social (0,5 crèdits)

Mòdul 2. Entorn jurídic (1 crèdit)

Mòdul 3. Entorn econòmic (1,5 crèdits)

Segona part: La cooperació per al desenvolupament (5 crèdits)

Mòdul 4. Introducció a la cooperació per al desenvolupament (0,5 crèdits)

Mòdul 5. Legislació i polítiques (1,5 crèdits)

Mòdul 6. Cooperació a les Illes Balears (1 crèdit)

Mòdul 7. Educació per al desenvolupament (1,5 crèdits)

Mòdul 8. Gènere (0,5 crèdits)

Tercera part: Gestió de les ONG i dels projectes de cooperació (5 crèdits)

Mòdul 9. Les ONG (0,5 crèdits)

Mòdul 10. Planificació de les entitats i projectes de cooperació (1,5 crèdits)

Mòdul 11. Aspectes jurídics, econòmics i fiscals de les entitats (2 crèdits)

Mòdul 12. Gestió econòmica i financera de les entitats (1 crèdit)

Quarta part: Àrees de la cooperació (3 crèdits)

Mòdul 13. Salut (1 crèdit)

Mòdul 14. Emergència (0,5 crèdits)

Mòdul 15. Medi ambient (0,5 crèdits)

Mòdul 16. Iniciatives de l'economia solidària (1 crèdit)

Cinquena part: Continguts experimentals (9 crèdits)

Realització de 55 hores de pràctiques presencials tutoritzades a una ONGD i/o entitat pública; així com l'elaboració d'un treball sobre la cooperació al desenvolupament.

La impartició dels mòduls va recaure en personal docent especialitzat, des del seu camp professional o d'estudi, en la cooperació per al desenvolupament. D'aquesta manera, hi participà diferent professorat de la UIB pertanyent als departaments de Filosofia i Treball Social, Dret Públic, Dret Privat, Economia Aplicada, Economia de l'Empresa, Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, Infermeria i Fisioteràpia i Ciències de la Terra; personal expert en temes de cooperació com el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB i altres col·laboradors/es.

En la seva cinquena edició, durant l'any acadèmic 2008-2009, el *Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament* es va realitzar en la seva modalitat en línia. S'hi matricularen un total de quaranta-sis (46) persones (37 dones i 5 homes); de les quals trenta-una (31) varen superar de forma satisfactòria el curs (26 dones i 5 homes) i obtingueren el títol d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament.

El perfil de l'alumnat participant, quant als estudis de procedència, fou el següent: 17,4% Treball Social; 15,2% Infermeria; 11% Magisteri; 6,5% Ciències Ambientals i Biologia; 6,5% Psicologia i Pedagogia; 6,5% Enginyeries; 4,3% d'Administració i Direcció d'Empreses/Economia/Ciències Empresarials; un 4,3% Educació Social; 4,3% Turisme; 4,3% Història; 4,3% Sociologia; i 15,2% estudis internacionals/altres (Dret, Relacions Laborals, Traducció, Documentació).

L'alumnat que va demostrar experiència en cooperació al desenvolupament va estar exempt de realitzar les pràctiques. D'aquesta manera un total d'onze (11) persones varen fer les pràctiques durant el curs a diferents entitats de l'àmbit de la cooperació al desenvolupament: Fons Insulars de Cooperació, Fundació Campaner, Treball Solidari, a Associació d'Amics del Poble Sahrauí, Veïns Sense Fronteres, Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB, Veterinaris Sense Fronteres, Voluntaris de Mallorca, S'Altra Senalla i Finestra al Sud.

El perfil de l'alumnat participant va ser majoritàriament femení (80,5%); i respecte a la situació laboral, un 44% feia feina a institucions públiques, un 23% a entitats no lucratives de cooperació o acció social i un 33% no feia feina o no ho va fer constar.

Aquest curs de postgrau va ser dirigit per Antoni Socias i Patrícia Horrach, professors del Departament d'Economia de l'Empresa de la UIB; gestionat per la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears (FUEIB); i coordinat per l'OCDS.

En aquesta edició es va considerar adient fer una avaluació externa de satisfacció de client i d'impacte del títol de postgrau, que va permetre identificar-ne els punts forts i febles i millorar d'aquesta manera l'acció formativa. Aquesta avaluació la va dur a terme l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears (AQUIB) i es va realitzar tenint en compte els criteris de pertinència, eficàcia, impacte, eficiència i viabilitat.

3. BEQUES PER A LA REALITZACIÓ DE PRÀCTIQUES D'ALUMNES DE LA UIB EN PAÏSOS EMPOBRITS

Durant el curs acadèmic 2008-2009 es varen convocar trenta-una (31) beques per a alumant de la UIB per dur a terme pràctiques dels seus estudis en països empobrits, de les quals dues (2) eren per a alumnat del Postgrau Curs Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament.

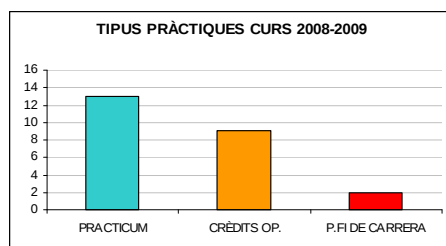
De les trenta (30) places resoltes i concedides, finalment participaren un total de vint-i-cinc (25) persones, vint-i-quatre (24) d'elles d'estudis oficials i una (1) del Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament. La renúncia d'alumnat al qual inicialment fou concedida una d'aquestes beques fou motivada per diferents aspectes personals, acadèmics i professionals, així com la situació d'inestabilitat política existent en un dels països de destinació, Hondures.

La dotació econòmica de les beques concedides varià en funció de la destinació de realització de les pràctiques; d'aquesta manera, les persones participants en accions dutes a terme al Marroc reberen un ajut de 1.200 euros, mentre que les persones participants en accions dutes a terme a Llatinoamèrica reberen un ajut de 1.890 euros.

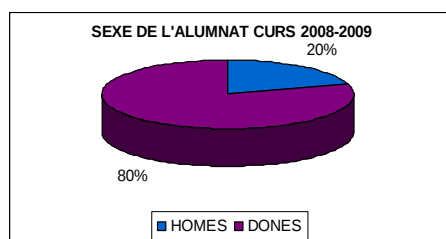
BEQUES PER A PRÀCTIQUES EN PAÏSOS EMPOBRITS. CURS 2008-2009

ESTUDIS	NRE. D'ALUMNES	DESTINACIÓ
Administració i Direcció d'Empreses	1	Guatemala
Dret	1	Nicaragua
Economia	2	Guatemala
Educació Social	2	Nicaragua
Enginyeria Tècnica Agrícola	1 1	Argentina Guatemala
Estudis de Mestre	7 4	Marroc Perú
Geografia	1	Argentina
Treball Social	2 2	Guatemala El Salvador
Postgrau: Curs d'Especialista Universitari en Cooperació per al Desenvolupament	1	Nicaragua
TOTAL:	25	

Entre les diferents modalitats de pràctiques susceptibles de ser becades, les més habituals foren les corresponents a pràcticum dels estudis corresponents, seguides de les pràctiques per ser convalidades per crèdits de lliure configuració:

Quant a la distribució per sexes de l'alumnat participant en el programa, es pot observar un clar predomini de la participació femenina, perquè són dinou (19) les dones participants, enfront de cinc (5) homes d'un total de vint-i-cinc persones participants:

4. BEQUES DE MOBILITAT D'ALUMNAT DELS PAÏSOS DEL SUD A LA UIB

En el marc del conveni signat entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament, es duu a terme un programa de mobilitat per facilitar que alumnat de les universitats llatinoamericanes de la Xarxa Orion, de la qual la nostra universitat es membre activa, puguin cursar un quadrimestre d'estudis a la UIB.

Durant el curs 2008-2009 hi varen participar les universitats següents:

	Universitat d'origen	Nom de l'estudiant/a	Estudis a la UIB
ORION			
1	Universitat Estatal de Bolívar, Equador	David Alejandro Ballesteros Medina	Turisme
2		Anita Cecilia García Pamiño	Infermeria
3	Universitat Nacional del Sud, Argentina	Vanina Solange Aliaga	Geografia
4		Silvina Valeria Raitzin	Geografia

Cadascuna de les persones participants en aquesta edició rebé una beca de 5.000 euros, en concepte d'ajut de desplaçament, allotjament i manutenció durant la seva estada a la UIB. La quantitat de la beca personal rebuda en aquesta ocasió es va veure incrementada respecte a edicions anteriors, ja que es va considerar l'anterior insuficient per fer front a les despeses de desplaçament des dels països d'origen, així com al cost de vida una vegada a Mallorca.

5. VII PREMI DE RECERCA SOBRE COOPERACIÓ INTERNACIONAL AL DESENVOLUPAMENT

La convocatòria d'àmbit nacional d'un Premi de Recerca sobre Cooperació al Desenvolupament sorgeix en el marc del conveni de col·laboració subscrit entre el Govern de les Illes Balears i la Universitat de les Illes Balears en matèria de cooperació al desenvolupament, tenint una periodicitat bianual.

Aquest premi de recerca vol ser una motivació afegida per a les persones relacionades amb el món de la cooperació al desenvolupament en un àmbit que disposa de pocs recursos dedicats a la recerca. Alhora són objectius d'aquesta acció fomentar la investigació en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, motivar el personal investigador d'institucions o entitats, poder col·laborar en la formació de futur personal investigador i poder transferir els resultats de la recerca per millorar les pràctiques de la cooperació al desenvolupament.

El curs acadèmic 2008-2009 es convocà el VII Premi de Recerca en Cooperació al Desenvolupament mitjançant la seva publicació en el BOIB núm. 70, del 22 de maig de 2008, el qual establia un termini de lliurament de sol·licituds de noranta (90) dies hàbils. La convocatòria establia un premi amb una dotació de 10.000 euros i dos requisits per poder-hi participar: per una banda, tenir nacionalitat espanyola i/o ser persones amb residència a l'Estat espanyol, i per altra banda, tenir titulació universitària.

Una vegada realitzada la difusió al conjunt de les estructures de cooperació universitària al desenvolupament de les universitats de tot l'Estat espanyol i altres ens de rellevància, es reberen un total de cinc (5) propostes.

Atesos els resultats de l'avaluació externa realitzada i de la valoració del jurat, es va decidir no atorgar el premi a cap dels treballs presentats. Per la qual cosa, en data 18 de desembre 2008 es resolgué la convocatòria, d'acord amb la base setena de la convocatòria, i s'acordà declarar desert el premi de recerca.

6. PROJECTES DE COOPERACIÓ UNIVERSITÀRIA AL DESENVOLUPAMENT DE LA UIB

6.1. V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: projectes de cooperació al desenvolupament 2008

Durant el curs 2008-2009 es varen executar els projectes que varen ser finançats en el marc de la V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: projectes de cooperació al desenvolupament. El total dels ajuts atorgats fou de 130.565 euros, dels quals 87.000 euros anaren a càrrec del conveni de col·laboració signat amb el Govern de les Illes Balears i la UIB i 43.565 euros a càrrec del 0,7% que la UIB destina a accions de cooperació al desenvolupament i solidaritat.

Aquesta convocatòria anual, que es realitza des de l'any 2004, té com a objectiu donar suport a projectes de cooperació universitària al desenvolupament elaborats per equips de la comunitat universitària en què es desenvolupin:

- Projectes de formació, d'intercanvi de coneixements i de capacitació dels recursos humans: formadors/es, professionals i poblacions locals en matèries que puguin impulsar el desenvolupament sostenible.

- Projectes de foment i assessorament en l'elaboració de plans de desenvolupament en qualsevol àrea temàtica.
- Projectes d'enfortiment institucional dels sistemes universitaris dels països menys desenvolupats dirigits a millorar les seves capacitats i potencialitats.
- Projectes de transferència tecnològica adaptats a les seves condicions locals i de col·laboració en investigació aplicada o associada a accions de cooperació al desenvolupament humà i sostenible amb la finalitat d'obtenir impactes positius, concrets i directes.
- Projectes de capacitat i assessorament per a la construcció o millores d'espais educatius o d'obra civil.

Entre el 15 de maig i el 25 de juny de 2008 va romandre obert el període de presentació de sol·licituds per a la V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: projectes de cooperació 2009. En aquesta convocatòria es presentaren un total de vint-i-tres (23) sol·licituds dins del termini establert, i després de ser valorades per la comissió de seguiment del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació, aquesta resolgué, amb data 12 de setembre de 2008, finançar-ne un total de dotze (12). Els projectes finançats s'iniciaren dins l'any 2008 i finalitzaren abans de desembre de 2009.

Els projectes concedits en el marc de la V Convocatòria d'ajuts i desenvolupats dins el curs acadèmic 2008-2009 foren els següents:

- **Projecte titulat:** Transformacions socials i polítiques a la Mediterrània occidental: ciutadania, migracions i reconeixement.
Responsable: Alejandro Miquel, professor del Departament de Filosofia i Treball Social.
Contraparts: Universitat Sidi Mohammed Ben Abdellah de Fes.
Ubicació: Marroc.
Objectius: Desenvolupar i aprofundir la col·laboració academicocientífica de les dues comunitats universitàries dins l'estudi de la realitat social, des de la perspectiva interdisciplinària de la Sociologia, la Filosofia Política, la Politologia, la Psicologia i l'Antropologia Social, a la societat marroquina i espanyola, dins el context de les relacions transnacionals existents entre el Magrib i la UE.
Resum de les accions: Aprofundiment en els tres nivells específics estretament vinculats que defineixen les relacions socials, polítiques i culturals entre el Magrib i el Sud d'Europa en l'actualitat. L'estudi sistemàtic es basà en l'intercanvi d'informació i en el debat acadèmic, acompanyat d'un treball de camp precís i continuat a Fes i a les Balears, en el terreny de les migracions i els retorns i en el de la construcció dels discursos polítics i les conseqüències en les pràctiques, així com els culturals, duts a terme pels investigadors, professors i alumnes, a ambdues zones.
Quantitat assignada: 11.200 euros.
- **Projecte titulat:** Formació de gestors de desenvolupament turístic local (Part III).
Responsable: Miquel Seguí, professor del Departament de Ciències de la Terra.
Contrapart: Universitat Nacional del Sud.
Ubicació: Argentina (Sud-est de la província de Buenos Aires, Coronel Rosales, Patagones, Puan i Villarino).
Objectius: Donar un suport tecnicoformatiu a les iniciatives posades en marxa després dels cursos de formació realitzats en el camp del turisme rural, a dones i

joves residents a les poblacions rurals dels partits de Coronel Rosales, Patagones, Puan i Villarino, que permeti desenvolupar, consolidar i gestionar iniciatives agroturístiques sota els paràmetres de la sostenibilitat.

Resum de les accions: Formació i assessorament d'iniciatives de turisme rural a les capes més desfavorides de les regions marginals del sud-est de la província de Buenos Aires.

Quantitat assignada: 13.000 euros.

- **Projecte titulat:** Avaluació i Gestió de la Qualitat del Servei de Xarxes sense fils.
Responsable: Carlos Juiz, professor del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica.
Contrapart: Universitat Nacional de Asunción (UNA), Facultad Politécnica Asunción.
Ubicació: Paraguai.
Objectius: Els objectius generals plantejats amb l'obertura del Programa de Postgrau en Informàtica es resumeixen en els següents:
 - La formació d'investigadors amb capacitat de realitzar i orientar de manera tant autònoma com en equip.
 - Investigació reconeguda per la comunitat científica nacional i internacional, amb sòlids fonaments teòrics, experimentals i tecnològics, com una aportació per a l'avançament de la ciència i la tecnologia.
 - Propiciar el desenvolupament científic i tecnològic del medi —comunitat educativa, regió, país— i estrènyer el vincle Universitat - Sector Productiu, a través de la realització de projectes d'investigació de pertinença regional i nacional, amb qualitat internacional.
 - Integrar línies d'investigacions existents a la FPUNA i a d'altres institucions que posseeixin programes d'Enginyeria a la Universitat Nacional d'Asunción i a altres universitats de la República, amb l'objecte de generar projectes conjunts d'investigació, per potenciar la generació de nous coneixements, innovació i impactes reals en la industrialització del Paraguai i les seves possibilitats en la nova era del coneixement.**Resum de les accions:** Formació, capacitació i suport en la posada en marxa d'una assignatura de postgrau possibilitarà que un grup de persones beneficiàries puguin continuar aquesta formació una vegada acabat el present projecte. L'impacte social d'aquesta activitat pot ser elevat, en funció de la instal·lació i gestió de xarxes sense fils que faci el país, però que no es podrà dur a terme sense personal adequadament qualificat.
Quantitat assignada: 12.800 euros.
- **Projecte titulat:** Construcció d'un biofiltre per a la reutilització de les aigües residuals al centre socioeducatiu El Milagro, Trujillo.
Responsable: Antoni Martínez, professor del Departament de Biologia.
Contraparts: Universitat Nacional Agrària de La Molina (UNALM), Facultad Ingenierías Agrícolas Rurales.
Ubicació: Perú.
Objectius: Construcció d'un biofiltre al complex socioeducatiu d'El Milagro com a eina d'investigació aplicada al millorament de les zones humides artificials.
 - Proveir la UNALM d'una instal·lació dedicada a la investigació aplicada, on es pot experimentar i realitzar docència.
 - Obtenir dades de funcionament de la planta.

- Servir d'exemple demostratiu a la comunitat de la regió de La Libertad per a la difusió de les zones humides artificials com a sistema de depuració autònom i ecològic.
- Dotar el complex socioeducatiu d'El Milagro d'una instal·lació per a la reutilització d'aigua residual i la seva reutilització per a rec d'arbres.
- Ser una eina d'aprenentatge per a joves de la capacitació professional.

Resum de les accions:

Es construí un biofiltre amb la finalitat de disposar d'una infraestructura destinada a la investigació i l'educació; aplicant les conclusions dels treballs d'investigació de la UNALM per introduir millores en els biofiltres a la resta del Perú. Al mateix temps, aquesta es convertí en una eina d'aprenentatge per al centre de capacitació professional que en el moment d'execució es trobava en construcció, servint alhora de model per als barris marginals dels voltants, amb greus problemes de sanejament.

Quantitat assignada: 14.000 euros.

- **Projecte titulat:** Les competències i l'acció del municipi sobre serveis socials a Cuba i a Espanya.

Responsable: Fernanda Caro, professora del Departament de Filosofia i Treball Social.

Contraparts: Universitat de l'Havana.

Ubicació: Cuba.

Objectius: Realitzar una transferència de coneixements respecte a serveis socials a l'àmbit local i desenvolupament local, que pugui incidir en la millora de les prestacions socials als municipis.

- Aprofundir en l'anàlisi de la realitat social cubana i la detecció de necessitats socials.
- Aprofundir en l'anàlisi i el coneixement dels Sistemes de Protecció Social espanyols i europeus, les seves característiques i la seva organització.
- Millorar la formació de les parts implicades en matèria de serveis socials i desenvolupament local.
- Elaborar propostes per a una possible organització de serveis socials municipals a Cuba.
- Compartir experiències en matèria de desenvolupament local i organització comunitària.
- Incidir en el coneixement de la implantació dels estudis de Treball Social a les universitats cubanes, i compartir experiències en aquest sentit.

Resum de les accions: Es realitzà un intercanvi formatiu i experimental sobre les diferents experiències que en serveis socials, desenvolupament local, organització comunitària i treball social es tenen a ambdós territoris (Cuba i Mallorca).

Quantitat assignada: 11.000 euros.

- **Projecte titulat:** Accions de desenvolupament comunitari per a la societat de la informació i el coneixement en la xarxa de centres de recursos multimèdia de la Patagònia Austral.

Responsable: Jesús Salinas, professor del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

Contrapart: Universitat Nacional de la Patagònia Austral.

Ubicació: Argentina.

Objectius:

- Oferir a grups minoritaris i comunitats aïllades i/o en situació de pobresa oportunitats de comunicació i integració socioeconòmica i de formació.

- Possibilitar l'accés a l'educació superior, i en concret a l'UNPABIMODAL, de ciutadans/es a través d'un sistema modern i adequat d'educació a distància i integrat a la xarxa.
- Explorar fórmules innovadores per a l'accés comunitari a les TIC que permetin optimitzar la convergència de tecnologia i serveis de formació i desenvolupament local i regional, d'acord amb les característiques culturals pròpies de cada comunitat.

Resum de les accions: El projecte se centrà en el disseny, organització i posada en marxa de serveis educatius per a un conjunt de comunitats aïllades, contribuint a integrar esforços de distintes institucions, conscients que l'accés a una educació de qualitat en tots els nivells i a la formació superior constitueix una de les vies de desenvolupament de les comunitats. Totes les activitats es preveieren des de la perspectiva de la inclusió digital (sempre des de la perspectiva de la igualtat d'oportunitats) i, per tant, atenent als grups socials més desfavorits (comunitats rurals, dones, comunitats disperses en el territori, etc.) i a l'accés a l'educació en tots els nivells, també el superior.

Quantitat assignada: 12.000 euros.

- **Projecte titulat:** Formació per al turisme responsable a Centreamèrica.
Responsable: Macià Blázquez, professor del Departament de Ciències de la Terra.
Contraparts: Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua (UNAN) i Facultat Latinoamericana de Ciencias Sociales (FLACSO-Guatemala).
Ubicació: Nicaragua i Guatemala.

Objectius:

- Formació en matèria de sostenibilitat i participació democràtica.
- Exposar i debatre l'experiència balear de transformació turística.
- Enfortir el treball en xarxa entre les deu (10) institucions participants, especialment per investigar el fenomen turisticoimmobiliari.

Resum de les accions:

1. Realització de cursos a Nicaragua, Guatemala i Costa Rica sobre «Turisme, globalització i qualitat de vida: lliçons des de la Mediterrània catalana».
2. Celebració d'un col·loqui internacional multidisciplinari a Centreamèrica d'intercanvi d'experiències i propostes per millorar l'eficàcia de la relació entre desenvolupament turístic i desenvolupament humà i sostenible de les societats locals.
3. Creació d'una xarxa telemàtica amb una web on es publiquen totes les contribucions i que permet indexar recursos en línia sobre casos i experiències rellevants.
4. Impartició de conferències de descoberta sobre el turisme, la globalització i el seu impacte socioecològic regional a Centreamèrica.

Quantitat assignada: 14.000 euros

- **Projecte titulat:** Projecte de sensibilització, conscienciació i capacitació en temes de residus i medi ambient impulsant el paper de la dona en el desenvolupament de la seva comunitat i el benestar d'aquesta, als barris de Carlos Núñez Téllez i de B-15 Distrito VI a Managua.
Responsable: Jaume Sureda, professor del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.
Contrapart: Centro de Apoyo a Programas y Proyectos (CAPRI) – Managua.
Ubicació: Nicaragua.

Objectius: Contribuir a la qualitat de vida de la població a través del millorament de les condicions ambientals i higienicosanitàries, mitjançant capacització de les persones líders comunitàries dels barris Carlos Núñez Téllez i B – 15 del Distrito VI a través del maneig adequat dels residus sòlids.

- Augmentar el nivell de conscienciació ambiental de la població sobre el maneig dels residus i el seu reciclatge.
- Impulsar la responsabilitat de la dona en el desenvolupament de la seva comunitat (barri) i el benestar d'aquesta.
- Formar/capacitar la població beneficiària en temes de residus i el seu tractament.
- Brindar capacitats d'iniciatives econòmiques en el maneig dels distints tipus de residus sòlids al grup diana.

Resum de les accions: Diagnòstic, conscienciació i capacització de dones en temes de residus i medi ambient, impulsant el paper de la dona en el desenvolupament de la seva comunitat.

Quantitat assignada: 11.600 euros.

- **Projecte titulat:** Diplomant en Dret del Turisme.

Responsable: Avel·lí Blasco, professor del Departament de Dret Públic.

Contrapart: Universitat de l'Havana.

Ubicació: Cuba.

Objectius: Formar els funcionaris del Ministeri de Turisme de Cuba (MINTUR), així com els assessors jurídics de les principals companyies turístiques cubanes, en l'àmbit de dret de turisme en un format de diplomant.

Resum de les accions: Impartició de la segona part del Diploma de Dret del Turisme (curs de postgrau a la Universitat de l'Havana).

Quantitat assignada: 4.965 euros.

- **Projecte titulat:** Estudis ecotoxicològics a la badia de Santiago de Cuba, anàlisi de riscos reals i potencials. Laboratori d'Ecotoxicologia.

Responsable: Isabel Moreno, professora del Departament de Biologia.

Contrapart: Universitat d'Oriente.

Ubicació: Cuba.

Objectius: Valorar els riscos de l'aliment d'origen marí de la badia de Santiago en la població humana i transmetre aquests coneixements a la població i a les autoritats.

- Coneixement dels distints tipus de comunitats biològiques a la badia de Santiago.
- Coneixement de les espècies presents, la seva distribució i la seva abundància.
- Valoració de la bioacumulació en les diferents parts dels organismes i als distints llocs de mostreig dins de la badia de Santiago.
- Transmissió dels coneixements adquirits a les comunitats.

Resum de les accions: Valoració dels contaminants en els distints ecosistemes costers de la badia de Santiago i la bioacumulació que té lloc en les distintes espècies comestibles, així com en les distintes parts del cos de l'animal. Amb aquestes valoracions es pogueren elaborar recomanacions sobre el consum d'aquests organismes. Tot això acompanyat d'una campanya d'informació i de sensibilització dirigida a les comunitats riberenques.

Quantitat assignada: 9.000 euros.

- **Projecte titulat:** Formació de formadors per al reciclatge de residus sòlids a Mazatenango.

Responsable: Bernat Sureda, professor del Departament de Pedagogia i Didàctiques.

Contrapart: Centre Universitari de Suroccidente de la Universitat de San Carlos.

Ubicació: Guatemala.

Objectius: Capacitar la població en l'àmbit de l'educació ambiental i el tractament de residus sòlids.

- Conscienciar la població de la importància de la correcta gestió i el tractament dels residus sòlids.
- Dur a terme la formació de personal local i regional per a la correcta gestió dels residus sòlids.
- Implantar sistemes de recollida selectiva i gestió dels residus sòlids, per aconseguir: reduir, reciclar i reutilitzar.
- Donar suport al desenvolupament social, econòmic i ambiental de la localitat.

Resum de les accions: Es formà un grup de persones en les possibilitats del reciclatge de productes sòlids per després promoure accions en l'àmbit escolar i institucional dirigides a l'eliminació i el reciclatge de productes sòlids, enfortint els projectes ja iniciats a la zona d'actuació.

Quantitat assignada: 7.000 euros.

- **Projecte titulat:** Projecte de Cooperació a Etiòpia, amb suport i formació dins el sector educatiu especialitzat en infants amb discapacitats i/o situació d'abandonament.

Responsable: Dolors Forteza, professora del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

Contrapart: Escola de sords, Kombolcha Debub Wello, South Wollo, Shewa.

Ubicació: Etiòpia.

Objectius: La millora de la qualitat de treball i aprenentatge, amb programes de treball específics d'atenció a la diversitat i especialment dissenyats per a aquest col·lectiu d'infants amb discapacitats i/o circumstàncies personals molt difícils, com ara orfenesa o situacions d'abandonament.

- Assistir el professorat amb formació específica en educació especial per a alumnes amb discapacitats.
- Ajudar a dissenyar dinàmiques d'aula que assistiran el professor a l'hora de desenvolupar la seva tasca de la manera més efectiva possible.
- Proporcionar al professorat i a l'alumnat el material escolar específic per a les diferents discapacitats i/o necessitats dels alumnes.
- Col·laborar en totes les tasques diàries dels centres on participam de forma activa, amb el treball dels membres del nostre equip.

Resum de les accions: El projecte se centrà en l'ajuda i el suport dins el sector educatiu, amb especial atenció a les persones amb discapacitats, centralitzant la capacitat i formació als treballadors de la contrapart i als infants/alumnes. D'igual manera es dotà de material educatiu adaptat les escoles i casa d'acollida on es desenvolupà el projecte.

Quantitat assignada: 10.000 euros.

D'igual manera, i també dins el curs 2008-2009, el mes de juny de 2009 es va obrir el termini per presentar propostes a la VI Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: projectes de cooperació, per realitzar accions el curs 2009-2010. En aquesta ocasió es comptà amb un pressupost de 100.000 euros per finançar accions a càrrec del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de

cooperació.

6.2. Accions de suport a universitats de països en vies de desenvolupament: Xarxa ORION

En el marc del conveni de col·laboració entre la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears i la Universitat de les Illes Balears en matèria de cooperació al desenvolupament, es dugueren a terme accions de suport a universitats amb la Xarxa Orion, que donen continuació a les accions realitzades des de 2004.

6.2.1. Formació en gestió integral de zones costaneres

La professora del Departament de Biologia de la UIB Isabel Moreno fou la responsable de les accions dutes a terme en aquest apartat, que foren les següents:

- a) Impartir el curs, de trenta (30) hores de durada, sobre *Maneig Integral Costaner*, entre el 9 i el 12 de març de 2009; en el marc del Curs de mestratge «Gestió integral de zones costaneres» de la Universitat Nacional de Mar del Plata, membre de la Xarxa Orion. Aquest curs anava adreçat tant a alumnes com a professors i hi participaren un total de 32 persones.

El pressupost per a aquesta acció fou de 5.000 euros.

- b) Organització de tallers, actualització de la biblioteca i de la web del Centre de Referència de Gestió Integral Costanera, ubicat a Puerto Madryn (Patagònia argentina). Aquest centre fou creat amb la contribució i el suport de la UIB mitjançant accions dutes a terme en cursos anteriors i finalment fou inaugurat el passat 3 de març de 2009.

Per a les accions realitzades durant el curs 2008-2009 es destinaren un total de 3.000 euros.

6.2.2. Formació en infermeria

La col·laboració entre la UIB i la Universitat Autònoma Juan Misael Saracho (UAJMS) de Bolívia en matèria de formació en infermeria, en el marc de la Xarxa Orion, es remunta a l'any 2004. De manera continuada i al llarg dels diferents cursos acadèmics s'ha mantingut aquesta col·laboració, i les accions realitzades durant el curs de 2008-2009 varen consolidar la cooperació entre ambdues universitats.

Al conjunt de les accions realitzades a la UAJMS durant el curs 2008-2009 es destinaren un total de 5.000 euros.

La professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia de la UIB Pilar Sánchez-Cuenca fou la responsable de les accions dutes a terme en aquest apartat, que foren les següents:

- a) **Un curs de formació en infermeria a la UAJMS**

Entre el 27 i el 31 de juliol de 2008 es va realitzar el curs, de 20 hores, de Gestió clínica, dirigit al professorat del departament d'infermeria de la UAJMS i a personal directiu de centres assistencials de la ciutat de Tarija. A aquest curs de formació hi assistiren trenta (30) persones, curs en el qual s'aprofundí sobre aspectes tractats en cursos anteriors.

Coincidint amb aquest curs, el mes de juliol, la professora Pilar Sánchez-Cuenca va participar a la trobada de parteres que organitzen anualment l'Organització Panamericana de la Salut i el Departament de Salut de la UAJMS.

b) Desplaçament de dos residents en pràctiques de la unitat docent de l'especialitat obstetricoginecològica

Desplaçament de dues residents en pràctiques de la Unitat Docent de l'especialitat Obstetricoginecològica (Maria Bosch Bru i Catalina Mas Estela) a la Universitat Juan Misael Saracho (Tarija, Bolívia).

Les activitats realitzades durant el mes d'agost de 2009 consistiren a fer una primera rotació de dues setmanes a les unitats d'atenció obstètrica; i una segona rotació, de dues setmanes, als programes ambulatoris d'atenció maternoinfantil «Taller de procediments obstètrics».

7. ALTRES PROJECTES DE COOPERACIÓ UNIVERSITÀRIA AL DESENVOLUPAMENT EN XARXA

7.1. L'OCDS, membre de la Xarxa Vives d'Universitats (XVU)

El Programa Algèria Universitats (PAU) és un programa de cooperació al desenvolupament basat en el treball conjunt entre dues xarxes universitàries mediterrànies, la Xarxa Vives d'Universitats (XVU) i la Conferència Regional d'Universitats de l'Oest d'Algèria (CRUO). L'objectiu específic és construir un marc de relacions on s'estructurin diferents accions, línies i relacions entre les 20 universitats de la Xarxa Vives d'Universitats i les 14 institucions d'educació superior de la Conferència Regional d'Universitats de l'Oest d'Algèria.

Les línies d'actuació en què participa la UIB se centren en els àmbits de:

- Sostenibilitat ambiental i tecnologia aplicada al desenvolupament,
- Economia i desenvolupament local.

Durant la segona fase del PAU i durant el curs 2008-2009 l'OCDS hi participà mitjançant la implicació de professorat de la UIB, donant seguiment a les línies de treball seleccionades:

- «Sostenibilitat ambiental i tecnologia aplicada al desenvolupament», duta a terme per Jaume Rigo, professor de l'àrea de Producció Vegetal del Departament de Biologia; centrant l'acció en l'elaboració d'un biomaterial a partir dels residus de les olives (pinyols d'oliva), l'aplicació a la protecció del sòl (CET) i al tractament de la pol·lució de

les aigües, juntament amb la Universitat de Ciències i Tecnologia Mohamed Boudiaf d'Orà (USTO). Dins el marc d'aquesta acció la professora de la USTO, Meriem Kaid Harche, realitzà una estada del 14 al 19 de setembre de 2009 a la UIB, on es reuní amb Jaume Rigo i participà al Congrés nacional d'agricultura ecològica, que se celebrava a Mallorca. En aquest projecte també participà la professora Farida Boukortt, del Departament de Biotecnologia de la USTO.

- «Sostenibilitat ambiental i tecnologia aplicada al desenvolupament», duta a terme per Macià Blázquez, professor de l'àrea Anàlisi Geogràfica Regional del Departament de Ciències de la Terra; iniciant i centrant el treball en activitats de turisme responsable, juntament amb la Universitat Abdelhamid Ibn Badis de Mostaganem.
- «Economia i desenvolupament local», duta a terme per Miquel Trias, professor de l'àrea de Comercialització i Investigació de Mercats del Departament d'Economia de l'Empresa; iniciant i centrant les activitats en realització en la creació d'un viver d'empreses a l'École Normale Supérieure d'Enseignement Technologique (ENSET) d'Orà.
- «Sostenibilitat ambiental i tecnologia aplicada al desenvolupament», duta a terme per Jordi Pich, professor de l'àrea de Psicologia Bàsica del Departament de Psicologia; iniciant i centrant les activitats en l'àrea de medi ambient, biodiversitat i desenvolupament sostenible, juntament amb la Universitat de Tlemcen.

7.2. Projecte G9: Seminari Género, Salud y Liderazgo para mujeres jóvenes del África Subsahariana, Uganda

Fruit de la relació establerta amb les universitats de quatre països de l'Àfrica subsahariana: la Universitat Hawassa d'Etiòpia, la Universitat Moi de Kenya, la Universitat Muhimbili de Tanzània i la Universitat Makerere d'Uganda, amb la celebració del Seminario Avanzado sobre la Salud y el Desarrollo a través de la Mirada de Género al campus universitari de la UIB (del 16 al 26 d'abril de 2007) es donà continuïtat a aquesta acció formativa, juntament amb el Grup 9 d'universitats (G9). D'aquesta manera, es va organitzar el Seminari Gènere, Salut i Lideratge femení a l'Àfrica subsahariana a Kampala, Uganda (del 4 al 10 de juny de 2009), liderat per la UIB conjuntament amb la Universitat del País Basc (UPB), patrocinat pel Grup 9 d'universitats i amb la col·laboració de les universitats espanyoles pertanyents al G9. Aquest seminari comptà amb la participació de les quatre universitats africanes esmentades anteriorment i la coordinació de l'ONG local Mentoring and Empowerment Programme for Young Women (MEMPROW). En aquest seminari s'abordà la salut i els drets sexuals i reproductius des de la perspectiva de l'equitat de gènere.

Aquest seminari, celebrat a Kampala, se centrà a formar el personal de les universitats africanes sobre el programa que impulsa MEMPROW a la Universitat de Makerere i a la Universitat Internacional de Kampala. Al seminari hi assistiren més de trenta-vuit (38) participants, dels quals setze (16) eren professorat membre del G9, i la resta, de les quatre universitats dels països participants.

El programa de tutorització i empoderament per a dones joves de MEMPROW és un programa no governamental perquè joves ugandeses, entre 16 a 25 anys, puguin actuar com a agents de canvi i lluitar contra les desigualtats de gènere, preparant-se

professionalment i també en l'àmbit personal. Intervingueren en aquest seminari expertes encarregades de la formació en habilitats de supervivència social i es comptà amb testimonis de joves capacitades per MEMPROW en un dels centres educatius, l'Escola Femenina d'Ensenyament Secundari de Nabisunsa, i a la Universitat de Makerere, centres ambdós que varen ser visitats pels participants al seminari.

Per altra banda, durant aquest seminari es va discutir sobre la formulació d'un nou programa de cooperació universitària al desenvolupament que es duria a terme en el futur a Kenya, Tanzània, Etiòpia i Uganda en matèria de salut sexual i reproductiva amb un enfocament d'equitat de gènere. Per aquest motiu, s'organitzaren sessions de treball per conèixer la situació de la salut i els drets sexuals i reproductius de cadascun dels països participants i les necessitats existents; així com els requeriments i demandes dels representants de les quatre universitats africanes, per tal d'incloure-ho en propostes futures.

Les futures accions que es puguin desenvolupar a partir de les propostes sorgides, s'emmarcarien en tot cas dins una acció global que cerqui millorar la salut sexual i reproductiva de les poblacions dels països africans participants, a partir de la formació, la investigació, l'assessorament tècnic i la sensibilització.

Per aquest motiu, aquest projecte cercarà enfortir les capacitats institucionals de les universitats africanes perquè siguin capaces de complir les seves tasques de formació, investigació i educació per al desenvolupament en aquest camp, formant professionals de la salut compromesos/es amb els drets sexuals i reproductius; realitzant investigació bàsica i aplicada en aquests àmbits; sensibilitzant la comunitat universitària sobre les pràctiques sexuals de risc, etc. Es reconeix igualment la importància d'enfortir les aliances entre les universitats i les organitzacions de la societat civil perquè siguin els recursos humans locals, articulats i enfortits, els que coordinin les actuacions i hi donin sostenibilitat.

8. EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT: ACCIONS DE FORMACIÓ I SENSIBILITZACIÓ

8.1. Assignatures de lliure configuració

Durant el curs acadèmic 2008-2009 es va tornar a realitzar l'assignatura de lliure configuració en matèria de cooperació al desenvolupament Economia, Desenvolupament i Cooperació (codi 3067), de 4,5 crèdits, impartida pel professor Antonio Sierra, del Departament d'Economia Aplicada. Aquesta assignatura es fa des del curs acadèmic 2004-2005, amb el suport de l'OCDS.

Per a aquesta edició, a més de renovar-se el seu finançament amb càrrec al 0,7% que la UIB dedica a cooperació al desenvolupament i solidaritat, aquest s'amplià fins a 2.400 euros per a la seva realització.

Aquesta assignatura de lliure elecció comptà amb vint-i-sis (26) alumnes matriculats, procedents de nou (9) estudis diferents de la UIB.

8.2. Cursos monogràfics de curta durada

El conjunt de cursos formatius monogràfics s'adrecen a la població de les Illes Balears en general i interessada a formar-se en aquest àmbit, preferentment persones que facin feina activa en cooperació al desenvolupament. Aquests cursos es diferencien, entre els que són de caràcter bàsic, dels especialitzats.

Els cursos monogràfics en matèria de cooperació al desenvolupament, de caràcter gratuït per a les persones assistents, pretenen posar a l'abast dels ciutadans un ampli ventall d'accions formatives que cobreixin els distints nivells formatius.

Durant el curs 2008-2009 es varen realitzar els cursos següents:

— *Metodologia d'avaluació amb perspectiva de gènere en la cooperació al desenvolupament*, de 20 hores de durada i realitzat entre el 12 i el 19 de desembre de 2008.

Aquest curs fou dirigit per Francesca Salvà, professora del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB; i impartit per: Míchel Salbalza, llicenciat en Ciències Econòmiques, tècnic de l'Institut d'Estudis sobre Desenvolupament i Cooperació Internacional Hegoa; i Clara Murguialday, investigadora i docent sobre temes de gènere en la cooperació al desenvolupament de la Universitat del País Basc.

Al curs hi assistiren quinze (15) alumnes, que obtingueren el reconeixement de dos (2) crèdits de lliure configuració.

Aquest curs es realitzà en el marc del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament, i fou coordinat per l'OCDS i gestionat mitjançant la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears.

— *Identificació de projectes de cooperació, anàlisi de problemes i formulació de projectes*, de 20 hores de durada i realitzat a la Seu universitària d'Eivissa i Formentera entre el 29 d'abril i el 7 de maig de 2009.

Aquest curs fou dirigit per Antoni Cladera, professor del Departament de Física de la UIB, i impartit per: Teresa Ferrer, llicenciada en Psicologia i tècnica de projectes; Margalida Ramis, llicenciada en Física i membre d'Enginyeria Sense Fronteres; Fina Darder, llicenciada en Psicologia i gerent del Fons Pitiús de Cooperació; i Antoni Cladera, professor del Departament de Física de la UIB i membre d'Enginyeria sense Fronteres.

A aquest curs s'hi inscrivieren vint-i-nou (29) persones: obtingueren el certificat d'assistència un total de vint-i-dos (22) alumnes amb el reconeixement de dos (2) crèdits de lliure configuració.

Aquest curs es realitzà amb càrrec al 0,7% que la UIB dedica a accions de cooperació al desenvolupament i solidaritat, i fou coordinat i gestionat per l'OCDS.

8.3. V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: Accions de formació, sensibilització i difusió 2008.

Durant el curs 2008-2009 es varen executar les accions que varen ser finançades en el marc de la **V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament:**

accions de formació, sensibilització i difusió. El total dels ajuts atorgats fou de 18.085 euros, amb càrrec al 0,7% que la UIB dedica a cooperació al desenvolupament i solidaritat.

Aquesta convocatòria anual, que es realitza des de l'any 2004, té la finalitat de fomentar activitats de formació, sensibilització i difusió en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament organitzades per alumnat, professorat i personal d'administració i serveis de la UIB amb l'objectiu de:

- Mostrar la realitat dels països en vies de desenvolupament i/o fomentar la solidaritat envers aquests països entre la comunitat universitària de la UIB en particular i també entre la societat de les Illes.
- Difondre activitats realitzades per diferents membres de la comunitat universitària de la UIB.

Entre el 15 de maig i el 25 de juny de 2008 va romandre obert el període de presentació de sol·licituds per a la V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament. En aquesta convocatòria es presentaren un total de nou (9) sol·licituds dins del termini establert, que després de ser valorades per la Comissió de Cooperació i Solidaritat de la UIB, es resolgué, amb data 29 de setembre de 2008, amb el finançament de la totalitat.

Les accions finançades en el marc de la **V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: accions de formació, sensibilització i difusió** dutes a terme durant el curs 2008-2009 foren les següents:

- **Convivència intercultural en la comunitat educativa II**

Responsable: Herminio Domingo, professor del Departament Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

Quantitat assignada: 2.900 euros.

Objectius: Construir un coneixement més consistent sobre la realitat multicultural de la nostra societat que faciliti la convivència intercultural, a les barriades del Polígon de Llevant i Verge de Lluc de Palma.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: conèixer l'experiència migratòria mitjançant la realització de tallers i la presentació d'històries de vida; facilitar actituds d'empatia; reflexionar sobre el fet de la multiculturalitat; apropar altres cultures i formes diverses de vida en el món; millorar la convivència; impedir l'aparició de la xenofòbia i el racisme; treballar habilitats i estratègies que fan possible la col·laboració i cooperació; i incorporar els recursos d'altres organitzacions que treballen pel desenvolupament humà i sostenible.

Activitats: Coordinació amb els equips directius, claustres dels centres i AMIPA del Col·legi Públic Joan Miró i del Col·legi Verge de Lluc, així com les associacions cíviques dels corresponents barris.

Impartició de tallers d'interculturalitat als centres educatius, per part de monitors qualificats, adaptant-se al calendari dels centres durant la Setmana Cultural. Cada monitor va realitzar una sessió d'activitats directes amb l'alumnat i una altra amb el grup d'adults del Consell Escolar, AMIPA, associacions de veïns i les associacions cíviques.

En la realització d'aquestes activitats hi varen participar estudiants en pràctiques de la Facultat d'Educació de la UIB; se'n beneficiaren uns 550 alumnes de tots dos centres, 55 professors/es i 150 adults de les diferents famílies, veïns i entitats.

- **Coneguem la Fundació Químics Sense Fronteres (FQSF)**

Responsable: Joan Frau, professor del Departament de Química.

Quantitat assignada: 900 euros.

Objectius: Sensibilització i formació sobre cooperació en el desenvolupament sostenible, des de l'àmbit acadèmic de la química.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: difondre entre l'alumnat i el professorat de la UIB les activitats que des de la química es poden dur a terme per contribuir al desenvolupament dels pobles; i col·laborar amb la Fundació Químics Sense Fronteres (FQSF) i donar-la a conèixer.

Activitats: A partir de l'experiència i l'execució directa d'un Pla de desenvolupament integral del poble guaraní (Bolívia) per part de la FQSF, es donà a conèixer a l'alumnat i professorat de la UIB en general i de la Facultat de Ciències en particular la feina realitzada i el potencial que des de l'àmbit de la química es pot aportar als projectes de cooperació al desenvolupament. Es comptà amb la presència de Jesús Candelas, president de la Fundació Químics sense Fronteres (FQSF) i expert en medi ambient, energies alternatives i desenvolupament sostenible, que realitzà una conferència el dia 5 de novembre de 2008 dins el cicle Ciència i Societat a la qual assistiren unes 120 persones. Igualment, s'aprofità l'ocasió per realitzar altres conferències dirigides al públic en general i contactes amb representants d'empreses i entitats públiques i privades de la nostra comunitat vinculades al desenvolupament.

- **Hereves**

Responsable: Maria Àngels Isern, estudiant de Treball Social.

Quantitat assignada: 3.000 euros.

Objectius: Produir i realitzar el documental *Hereves*, per tal de fer difusió de la situació d'incertesa que viu el poble saharià des de fa més de trenta anys.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: Desplaçar-se als campaments de refugiats de Tindouf per filmar; realitzar el documental i complementar-ho amb testimonis locals; projectar el documental a la UIB i donar a conèixer la situació en què viuen les persones refugiades del Sàhara.

Activitats: Per poder realitzar el documental fou necessari desplaçar-se als campaments de refugiats de Tindouf, des d'on centenars de nins i nines sahrauís viatgen a Mallorca durant els mesos d'estiu per conèixer amb una família d'acollida en el marc del programa Vacances en Pau. El documental pretén donar, des dels ulls de tres nines que no han conegut mai la terra dels seus avantpassats, una visió del conflicte que s'està perpetuant en el temps, donant a conèixer una situació que ha estat passada per alt per la majoria d'Estats del món, que, si bé reconeixen el dret que tenen el saharisans sobre el territori, encara no han fet res.

- **A la UIB demanda de Comerç Just!**

Responsable: Núria Alemany, estudiant de Filosofia.

Quantitat assignada: 1.075 euros.

Objectius: Sensibilitzar la comunitat universitària de la importància de consumir responsablement a través de productes de comerç just.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: donar a conèixer les característiques del comerç just; mostrar les dificultats existents causades pel

comerç internacional actual; i presentar diferents alternatives de consum, per tal de tendir, cada cop més, cap a un consum responsable.

Activitats: Itinerància d'una exposició sobre el comerç just de S'Altra Senalla a diferents edificis del campus universitari i realització de diferents tallers i taules rodones (11, 12 i 13 de novembre de 2008) sobre la temàtica, en què s'introdueixen conceptes bàsics, vocabulari entorn del comerç just, el paper de les multinacionals i transnacionals i les diferències entre les cadenes de comercialització de les multinacionals i del comerç just, així com hi hagué productes de comerç just per vendre a la UIB. Per altra banda, s'organitzà una xerrada a la UIB del gerent de la Federación Comercializadora de Café Especial de Guatemala (FECCEG), aprofitant la seva visita a l'illa el dia 27 de novembre de 2008. També s'organitzà la xerrada «De la crisi a la transformació. De la crisi del creixement i consum a la construcció d'alternatives socioeconòmiques», realitzada dia 27 d'abril de 2009.

- **Què puc fer jo per canviar el món?**

Responsable: Aina Cassanyes, estudiant de Filosofia.

Quantitat assignada: 500 euros.

Objectius: Sensibilitzar la població en general i la comunitat universitària en particular sobre la importància de la responsabilitat que cada persona té sobre les injustícies del món i promoure la implicació directa en la seva eliminació i la construcció de realitats més pacífiques.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: fomentar entre la ciutadania una implicació activa per tal de contribuir a l'eradicació de les causes estructurals de la violència, en totes les seves dimensions (política, econòmica, social i cultural), així com contribuir al foment de la mobilització ciutadana i del voluntariat solidari en el si de la Universitat de les Illes Balears.

Activitats: Elaboració i edició d'una exposició de petit format, on a partir de disset (17) plafons es plantegen diferents formes d'actuar de forma individual per tal d'aconseguir un món més just. L'exposició *Què puc fer jo per canviar el món?* es va muntar de forma itinerant per diferents edificis del campus universitari i es creà una web on es pot disposar de manera lliure de l'exposició.

- **Campanya de sensibilització a favor d'un turisme més responsable**

Responsable: Carles Tudurí, professor del Departament d'Economia de l'Empresa.

Quantitat assignada: 2.950 euros.

Objectius: Donar a conèixer, tant a la comunitat universitària de la UIB com a la societat en general, els beneficis del turisme responsable, tant per al turista com per a la indústria i la destinació.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: realitzar una campanya de relacions públiques que ens permeti rebre cobertura dels mitjans de comunicació convencionals; realitzar una campanya en línia; i tractar d'implicar-hi la mateixa indústria turística per fer que tingui un efecte multiplicador.

Activitats: Es realitzaren diferents comunicats i difusió entre la comunitat universitària de la UIB sobre les característiques i diferents possibilitats que ofereix el turisme responsable. Per altra banda, s'organitzà una campanya en línia, que finalitzà amb una subhasta de paquets turístics responsables a FITUR, la principal fira de turisme realitzada a Espanya, cosa que possibilità la participació en diverses entrevistes i debats a diferents mitjans de comunicació.

- **III Curs d'Introducció a la Cooperació en Salut Internacional**

Responsable: Miquel Bennàsar, professor del Departament d'Infermeria i

Fisioteràpia.

Quantitat assignada: 2.600 euros.

Objectius: Contribuir a la formació i captació dels agents en matèria de salut per millorar l'eficàcia de les intervencions en l'àmbit de la cooperació internacional al desenvolupament.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: analitzar la magnitud dels problemes de salut a escala internacional i sobre les tendències i situació actual de la cooperació en matèria de salut; donar a conèixer experiències desenvolupades en o amb comunitats situades a països en vies de desenvolupament; i desenvolupar habilitats en el disseny de projectes de cooperació en salut.

Activitats: Realització del Curs d'Introducció a la Cooperació en Salut Internacional, de 30 hores de durada, del 30 de març al 4 d'abril de 2009. Els continguts que s'hi tractaren són els següents: Introducció a la salut internacional, salut i cultura, amb una visió antropològica de la cooperació en salut; els grans problemes de salut en el món, tractant les malalties tropicals i infeccioses, així com els consells per als viatgers; la salut internacional i la cooperació al desenvolupament en salut, seguint el Pla director de l'AECID; les intervencions i experiències en cooperació en salut internacional, donant resposta a les intervencions davant emergències i catàstrofes; i els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni relacionats amb la salut, fent especial èmfasi en casos pràctics referents a refugiats i desplaçats.

- **Curs de projectes i accions amb perspectiva de gènere en cooperació internacional**

Responsable: Esperança Bosch, professora del Departament de Psicologia.

Quantitat assignada: 2.160 euros.

Objectius: Visibilitzar les accions amb perspectiva de gènere que realitzen les entitats que treballen en cooperació al desenvolupament.

Per assolir-ho es plantegen els objectius específics següents: sensibilitzar la comunitat universitària i la societat en general de la importància de treballar des de la perspectiva de gènere en cooperació al desenvolupament; introduir l'alumnat de la UIB en la perspectiva de gènere en desenvolupament GED; i donar a conèixer els projectes de cooperació elaborats per entitats i ONGD de les Illes Balears amb aquesta perspectiva.

Activitats: Realització del Curs de Sensibilització en Perspectiva de Gènere en la Cooperació Internacional, de 10 hores de durada, del 5 al 7 de maig de 2009. Els continguts que s'hi tractaren foren la desigualtat de gènere, com a obstacle per al desenvolupament humà; l'anàlisi de gènere de la realitat, com a punt de partida de tota intervenció transformadora; conceptes i eines per incorporar l'enfocament de gènere en les etapes del cicle del projecte; i coneixement de diferents experiències d'aplicació en projectes de cooperació al desenvolupament de la perspectiva de gènere per part d'ONGD de les Illes Balears.

- **V Cicle de Cinefòrum per una altra globalització**

Responsable: Patrícia Ferrà, professora del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques.

Quantitat assignada: 2.000 euros.

Objectius: Sensibilització, conscienciació i formació de la comunitat universitària (alumnes, personal d'administració i serveis, professorat universitari) i de persones fora de la Universitat, sobre la realitat dels països en vies de desenvolupament, sobre la connexió entre la seva realitat i la dels països desenvolupats i sobre la urgent

necessitat d'actuar per construir un món més just i respectuós amb les persones i amb l'entorn; treballant-ho a partir de cinefòrums sobre aquests temes amb la participació d'experts i/o persones afectades per la problemàtica en el debat posterior.

Activitats: Projectió de nou (9) pel·lícules i/o documentals amb debat posterior sobre la temàtica tractada: *Capturing the Friedmans* (Andrew Jarecki, 2003); *Mi vida sin mí* (Isabel Coixet, 2004); *El experimento* (Oliver Hirschbiegel, 2001); *Una historia de Brooklyn* (Noah Baumbach, 1975); *Muerte de una puta* (Harmonía Carmona, 2006); *Iris* (Richard Eyre, 2001); *Planeta azul: profundidades en peligro* (Alastair Fothergill, 2002) i *Conozca su carne* (PETA, People for the Ethical Treatment of Animals); *Persépolis* (Vincent Paronnaud i Marjane Satrapi, 2007); i *Réquiem por un sueño* (Darren Aronofsky, 2000).

El 8 de juny de 2009 es publicà la **VI Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: accions de formació, sensibilització i difusió**, per dur accions durant el curs 2009-2010. Com a principal novetat, aquesta convocatòria ofereix la possibilitat de presentar sol·licituds durant tres terminis diferenciats al llarg del curs 2009-2010: un primer termini, obert entre el 8 de juny i el 10 de setembre de 2009; un segon termini, obert del 7 al 15 de gener de 2010; i un tercer termini, obert del 12 al 20 d'abril de 2010. D'aquesta manera és dona més flexibilitat i possibilitats de presentar iniciatives d'interès al llarg del curs acadèmic.

Les accions finançades dins el primer termini de la **VI Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament: accions de formació, sensibilització i difusió**, segons acte de resolució de la Comissió de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB de 23 de setembre de 2009, per un import de 13.460 euros i que es duran a terme durant el curs 2009-2010, són les següents:

- **Globalització: visions crítiques actuals**
Responsable: Joaquín Valdivielso Navarro, del Departament de Filosofia i Treball Social.
Quantitat assignada: 3.000 euros.
- **Els valors de la convivència multicultural i la gastronomia a Mallorca**
Responsable: Francesc Sastre Albertí, del Departament d'Economia Aplicada.
Quantitat assignada: 1.800 euros.
- **VI Cicle de Cinefòrum per una altra globalització**
Responsable: Patrícia Ferrà Coll, del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques.
Quantitat assignada: 2.260 euros.
- **IV Curs d'Introducció a la Cooperació en Salut Internacional**
Responsable: Miquel Bennàsar Veny, del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.
Quantitat assignada: 2.600 euros.
- **Cicle dinàmic i participatiu de microfinances i cooperació**
Responsable: Antoni Lluís Alcover Casasnovas, del Departament d'Economia Aplicada.
Quantitat assignada: 1.300 euros.

- **No és veritat que no tenen solució: Palestina, Sàhara, Afganistan, Colòmbia...**
Responsable: Margalida Capellà i Roig, del Departament de Dret Públic.
Quantitat assignada: 2.500 euros.

8.4. III Jornades de l'OCDS

Les III Jornades, organitzades per l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat de la UIB, sota el títol: ***La necessitat d'una visió ampliada a la cooperació al desenvolupament***, es dugueren a terme els dies 25 i 26 de maig de 2009, a la sala d'actes de l'edifici Anselm Turmeda.

Seguint la programació prevista, les diferents conferències, taules rodones i activitats dutes a terme, per ordre de realització, foren les següents:

- Conferència: «El cas de les mutilacions genitals femenines (MGF): la necessitat d'un canvi cultural, la iniciació sense mutilació», per part d'Adriana Rosa Kaplan, Càtedra de transferència al coneixement del Departament d'Antropologia Social i Cultural de la Universitat Autònoma de Barcelona. Membre de l'Observatori transnacional de les MGF Espanya-Gàmbia.
- Presentació de l'audiovisual *Estades Solidàries: conèixer, conviure i compartir*, de l'OCDS, sobre el programa de voluntariat internacional per conèixer la contribució de l'alumnat.
- Conferència: «Els reptes de la cooperació al desenvolupament i el rol de les universitats», per part de Koldo Unceta, Departament d'Economia Aplicada i Escola Universitària d'Estudis Empresarials de la Universitat del País Basc / EHU, Sant Sebastià (Donostia).
- Taula rodona: «Coordinació dels agents de la cooperació»
 - Cooperació descentralitzada: Josep Ramon Balanzat, director general de Cooperació del Govern de les Illes Balears.
 - Cooperació universitària: M. Rosa Terradellas, delegada de la rectora per a la cooperació al desenvolupament de la Universitat de Girona i secretària de la Comissió Universitària de Cooperació del CEURI.
 - Cooperació municipalista: Catalina Socies, gerent del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.
 - Cooperació no governamental: Antoni Sierra, representant de l'ONGD Treball Solidari.
- Taula rodona: «La contribució des de la Universitat de les Illes Balears a la cooperació al desenvolupament»
 - Maria Isabel Pomar, Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació
 - Ramon Puigjaner, Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica
 - Macià Blázquez, Departament de Ciències de la Terra
 - Dolors Forteza, Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació
 - Bernat Riutort, Departament de Filosofia i Treball Social

- Conferència: «La documentació com a eina per al desenvolupament», per part d'Enric Royo, tècnic del Centre de Documentació de Cooperació al Desenvolupament (CD2) de la UIB.
- Conferència: «La generació de coneixement alternatiu: societats africanes i desenvolupament», per part d'Itziar Ruiz-Giménez, relacions internacionals del Grup d'Estudis Africans i del Departament de Ciència Política i Relacions Internacionals de la Facultat de Dret, Universitat Autònoma de Madrid.
- Taller audiovisual: Presentació de l'audiovisual *Hereves*, documental cofinançat en el marc de la V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament.

A les presents jornades s'hi varen inscriure un total de cent quaranta-quatre (144) persones interessades a assistir-hi, de les quals cinquanta-quatre (54) assistiren a la totalitat de les sessions realitzades i obtingueren el certificat d'assistència amb el reconeixement d'1,5 crèdits de lliure configuració.

Respecte a les ponències i conferències dutes a terme, es valoraren molt positivament, tant per part de les persones assistents com per part de l'equip de l'OCDS, les realitzades per Adriana Kaplan, Koldo Unceta i Itziar Ruiz-Giménez.

Durant la preparació i el transcurs de les jornades es comptà amb el suport de diversos alumnes que han participat i/o han estat beneficiaris/àries d'algun dels programes duts a terme per l'OCDS. Aquest alumnat es distribuï en franges horàries de matí i tarda, i hi havia un alumne/a de referència que coordinava les diferents accions a la resta d'alumnes col·laboradors que donaren suport a les diferents tasques organitzatives durant les jornades. Aquest fet es valora molt positivament pel correcte desenvolupament de les jornades i perquè descarregà de tasques el personal de l'OCDS.

Per altra banda, en el marc de les presents jornades es dugueren a terme una sèrie d'exposicions a diferents edificis del campus universitari durant tot el mes de maig, que es poden veure a l'apartat corresponent d'aquesta memòria.

8.5. Exposicions, audiovisuals i conferències, entre d'altres

Dins el marc de les III Jornades ***La necessitat d'una visió ampliada a la cooperació al desenvolupament***, organitzades per l'OCDS, es dugueren a terme una sèrie d'exposicions al campus universitari durant tot el mes de maig:

- **Què puc fer jo per canviar el món?** edifici Ramon Llull
Exposició realitzada per alumnat de la UIB i finançada en el marc de la V Convocatòria d'ajuts de cooperació universitària al desenvolupament de la UIB, en col·laboració amb l'ONG Educació i Solidaritat.
- **Dones d'Àfrica, el cercle de la pobresa**, edifici Mateu Orfila i Rotger
Exposició que s'endinsa en la lluita quotidiana per la subsistència de les dones africanes a partir de l'exemple d'històries de vida de dones de Burkina Faso, mitjançant entrevistes i fotografies.
- **Cap a un turisme més responsable**, edifici Guillem Colom Casasnovas
Exposició fotogràfica del llibre *Turismo responsable. 30 propuestas de viaje*,

realitzat per l'ONG Turisme Just i Editorial Alehna.

- **Deute extern, una fàbrica de pobresa**, edifici Guillem Cifre de Colonya
Exposició realitzada per la Xarxa de l'Observatori del Deute en la Globalització amb suport del Fons Mallorquí, on es reflexiona sobre els diferents mecanismes que generen pobresa, centrant-se especialment en el deute extern, la seva il·legitimitat, el deute ecològic i el deute social...
- **Cafetars de Nicaragua i Guatemala**, edifici Gaspar Melchor de Jovellanos
Exposició fotogràfica d'Intermon Oxfam, on es destaca el paper fonamental del cafè en el desenvolupament de les economies nacionals d'ambdós països i de les economies familiars, en el marc de la campanya de Comerç Just d'aquest producte.

L'OCDS realitzà, amb el suport del Servei de Recursos Audiovisuals (SRAV) de la UIB, el DVD *Estades Solidàries. Conèixer, conviure i compartir*. Aquest recurs audiovisual recull l'experiència i el treball voluntari en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament de diversos alumnes de la UIB, en el marc del programa Estades Solidàries, a Nicaragua, l'Equador, els campaments de refugiats del poble Sahrauí a Algèria i l'Índia.

Per altra banda, des de l'OCDS es coordinaren amb diverses entitats d'àmbit espanyol les següents activitats de sensibilització al campus universitari durant el curs acadèmic 2008-2009:

- **Exposició i conferència *Africania: Diferents mirades de l'Àfrica***, edifici Gaspar Melchor de Jovellanos. Aquesta iniciativa, a la qual donaren suport el Govern de les Illes Balears, l'Afroamerica México A.C., la Universitat d'Alcalá de Henares i la Universitat de les Illes Balears, pretenia donar a conèixer i comprendre més bé la realitat afroiberoamericana. A la conferència inaugural, del dia 20 de novembre de 2008, hi participaren Luis Beltrán, director de la Càtedra UNESCO d'Estudis Afroiberoamericans de la Universitat d'Alcalá de Henares; Gema Valdés, professora de sociolingüística de la Universitat Central de Las Villas de Cuba; Luz María Martínez, professora de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic, i Alexandre Miquel, professor de la UIB. L'exposició va romandre oberta al públic durant un mes a l'edifici Gaspar Melchor de Jovellanos.
- **Exposició *Mou-te per la igualtat***, de les entitats Ayuda en Acción, Entreculturas i Intercambio y Solidaridad: pretenia donar a conèixer la situació de discriminació de les dones, les causes i conseqüències, i l'important paper que duen a terme les dones per millorar les seves condicions de vida. Aquesta exposició era itinerant i va romandre als edificis Gaspar Melchor de Jovellanos del 16 al 30 de gener; Guillem Cifre de Colonya de 2 al 13 de febrer; Mateu Orfila i Rotger del 16 al 27 de febrer; Guillem Colom Casanovas del 2 al 13 de març; Ramon Llull del 16 al 27 de març; i Anselm Turmeda del 30 de març al 10 d'abril.

9. EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT: VOLUNTARIAT UNIVERSITARI

9.1. Borsa de Voluntariat Universitari

La Borsa de Voluntariat Universitari té com a objectiu implicar un ampli ventall de persones joves en activitats de voluntariat. La Borsa manté informades les persones

inscrites del conjunt de les ofertes i demandes de voluntariat que es donen a les entitats amb què la UIB té acords, com també del conjunt d'oferta formativa en aquest àmbit que des de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat s'organitza.

Durant el curs 2008-2009 la Borsa va tenir un total de 899 membres inscrits de la comunitat universitària:

Borsa de Voluntariat 2008-2009				
Alumnat	PDI	PAS	Exalumnat	Total
720	12	25	142	899

Les entitats amb les quals es tenen signats acords de col·laboració en l'actualitat en matèria de voluntariat s'indiquen al quadre següent:

ENTITATS DE COL·LABORACIÓ EN MATÈRIA DE VOLUNTARIAT
Àmbit d'actuació: Atenció a persones amb discapacitat
— Associació de Mares de Discapacitats de les Balears (AMADIBA)
— AMADIP-Esment
— Associació de Pares de Nins Autistes de les Balears
— Associació de Persones amb Discapacitat de Calvià (ASDICA)
Àmbit d'actuació: Medi ambient
— Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB)
— Greenpeace
— S'Alzina
Àmbit d'actuació: Salut
— Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears (ALAS)
— ARA (Associació Acompanyament al final de la vida)
— Associació de Pares de Nins amb Càncer de les Balears (ASPANOB)
— Metges del Món – Illes Balears
— Projecte Home
Àmbit d'actuació: Inserció social
— Associació Jovent - Segle XXI
— Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca
— Col·legi Públic Pintor Joan Miró
Àmbit d'actuació: Cooperació al desenvolupament
— Enginyeria sense Fronteres de les Illes Balears (ESF-IB)
— Associació d'Amics del Poble Sahrauí de les Illes Balears
— UNICEF - Illes Balears
— Escuela Superior Politécnica del Litoral, Guayaquil-Ecuador (ESPOL)

Al llarg de l'any i a partir de la demanda de les entitats col·laboradores per cobrir places puntuals de voluntariat, la Borsa de Voluntariat en fa difusió entre les persones inscrites. La informació de les diferents ofertes permanents està publicada a la web de l'oficina, i es permet a les persones interessades inscriure's a la Borsa en qualsevol moment al llarg del curs acadèmic.

9.2. Cursos de formació de voluntariat

L'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat ha planificat i executat durant el curs 2008-2009, com va fent des de l'any 2004, un pla de formació en l'àmbit del voluntariat i la solidaritat, amb una oferta de cursos dirigida preferentment a alumnat de la UIB, en què també poden participar exalumnes, personal docent i investigador i personal d'administració i serveis de la UIB.

Els cursos de formació de voluntariat es realitzen en dues modalitats: una de formació bàsica, de deu hores de durada; i una de formació especialitzada en diferents àmbits d'actuació, de vint hores de durada. Dins d'aquest apartat de voluntariat específic, el curs 2008-2009 es realitzaren cursos en tres àmbits diferenciats: cooperació al desenvolupament, voluntariat ambiental i salut. Així, doncs, s'oferiren un total de sis cursos de formació, dos de formació bàsica i quatre de formació específica, repartits entre el primer i el segon quadrimestre en horaris de matí i horabaixa, per tal de poder facilitar la màxima participació.

El màxim d'assistència prevista per a cadascun dels cursos és de trenta (30) persones i un mínim de deu (10). Durant el present curs es facilità un servei d'atenció personalitzada a l'alumnat interessat els mesos d'octubre i novembre de 2008 (els dimarts de 16 a 18 h i els divendres de 10 a 14 h) i durant els mesos de febrer i març de 2009 (els dimarts de 16 a 18 h i els dijous de 12 a 15 h) a l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (Cas Jai).

L'aprofitament i l'avaluació positiva de les persones participants donaren opció a l'obtenció d'un crèdit de lliure configuració per a la modalitat de formació bàsica i de dos crèdits de lliure configuració per a la modalitat de formació específica.

Els cursos realitzats foren els següents:

- **Curs de formació bàsica en voluntariat**

Aquest curs es realitzà en dues ocasions, tant el primer quadrimestre, entre els dies 5 i 7 de novembre de 2008, com el segon quadrimestre, entre els dies 4 i 6 de març de 2009. Els cursos de formació bàsica en voluntariat de l'OCDS pretenen oferir una visió general del voluntariat i les seves característiques més importants.

El professorat participant fou:

- Rosa Deyà, professora del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB.
- Josep Lluís Riera, personal tècnic de la Direcció General de Joventut (Govern de les Illes Balears).
- Joan Nadal, tècnic de l'OCDS.
- Diferents persones voluntàries d'entitats i ONG, donant el seu testimoni a una taula rodona.

Cadascun d'aquests cursos tingué una durada de deu (10) hores, i comptà amb el reconeixement d'un (1) crèdit de lliure configuració. Tant al curs realitzat el novembre de 2008 com al realitzat el març de 2009 hi assistiren un total de vint-i-cinc (25) alumnes.

- **Curs de formació de voluntariat especialitzat en medi ambient**

Aquest curs es realitzà entre el 17 i el 21 de novembre de 2008, i es marcava els objectius d'aprofundir en el coneixement i les característiques d'aquest àmbit i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions dins l'àmbit ambiental.

El professorat participant fou:

- Ruth Escribano, tècnica de l'OCDS.
- Sònia Vives, estudiant de doctorat de la UIB.
- Ivan Murray, professor del Departament de Ciències de la Terra de la UIB.
- Joaquín Valdivielso, professor del Departament de Filosofia i Treball Social de la UIB.
- Diferents persones voluntàries d'entitats i ONG d'aquest àmbit d'intervenció, aportant el seu testimoni i donant la seva opinió sobre el tema en una taula rodona.

En aquest curs, que tingué una durada de vint (20) hores i tingué el reconeixement de dos (2) crèdits de lliure configuració, hi assistiren un total de vint (20) alumnes.

- **Curs de formació de voluntariat especialitzat en cooperació al desenvolupament (per videoconferència a Menorca i Eivissa)**

Aquest curs es realitzà en dues ocasions, tant el primer quadrimestre, entre el 21 i el 29 de novembre de 2008, com el segon quadrimestre, entre el 16 i el 20 de març de 2009. Els cursos de formació de voluntariat especialitzat en cooperació al desenvolupament de l'OCDS pretenen aprofundir en el coneixement i les característiques de l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions dins aquest àmbit.

El professorat participant fou:

- Ruth Escribano, tècnica de l'OCDS.
- Gabriel Fernández, secretari general de la Fundació Escolta Josep Carol.
- Membres dels diferents Fons Insulars de Cooperació.
- Personal tècnic de la Direcció General de Cooperació.
- Diferent alumnat de la UIB participant en els programes d'Estades Solidàries i Beques de pràctiques en països empobrits, aportant el seu testimoni i exposant les seves experiències.

Aquest curs, de vint (20) hores i que tingué el reconeixement de dos (2) crèdits de lliure configuració, es realitzà per videoconferència a les seues universitàries de Menorca i Eivissa i Formentera, per tal de facilitar la seva participació en els programes de Beques de pràctiques en països empobrits i Estades Solidàries.

Al curs, realitzat el novembre de 2008, hi assistiren un total de vint-i-quatre (24) alumnes, dels quals vint-i-dos (22) al campus de Palma i dos (2) a la Seu universitària d'Eivissa i Formentera. Mentre que al curs realitzat el març de 2009 hi assistiren un total de vint-i-cinc (25) alumnes, dels quals vint-i-quatre (24) al campus de Palma i un (1) a la Seu universitària d'Eivissa i Formentera.

Aquest curs, d'una durada de vint (20) hores, tingué el reconeixement de dos (2) crèdits de lliure configuració.

- **Curs de formació de voluntariat especialitzat en salut**

Aquest curs es realitzà entre el 23 i el 27 de març de 2009, i es marcava els objectius d'aprofundir en el coneixement i les característiques d'aquest àmbit i facilitar eines d'intervenció, habilitats bàsiques i maneig de situacions dins l'àmbit ambiental.

El professorat participant fou:

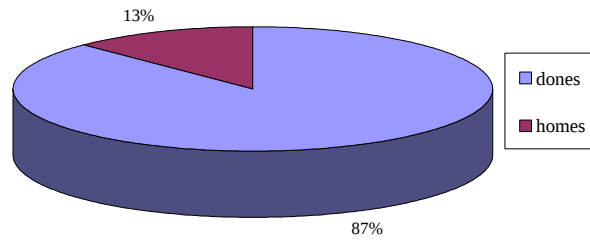
- Marta Carrió, expresidenta de l'associació ARA.
- Miquel Bennàsar, professor del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.
- Cristina Moreno, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.
- Joana M. Adrover, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.
- Esperança Ponsell, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia.

En aquest curs, d'una durada de vint (20) hores i que tingué el reconeixement de dos (2) crèdits de lliure configuració, hi assistiren un total de vint-i-set (27) alumnes.

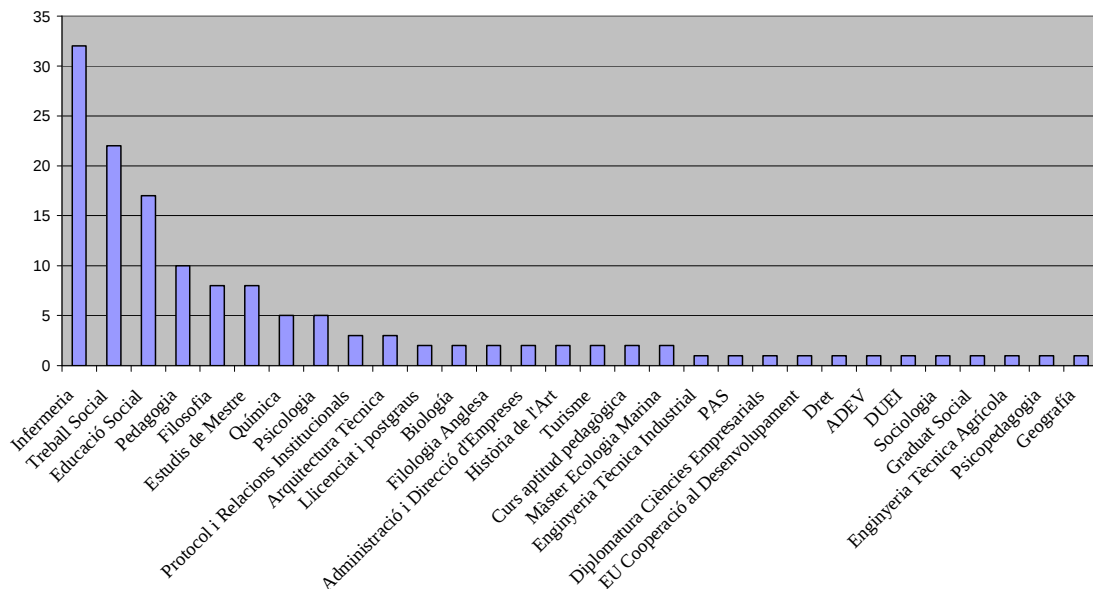
Els cursos de formació bàsica en voluntariat i els cursos de formació de voluntariat especialitzat en medi ambient i en salut es finançaren en el marc dels convenis de col·laboració entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de voluntariat per als anys 2008 i 2009. Per altra banda, els dos cursos de formació de voluntariat especialitzat en cooperació al desenvolupament es finançaren en el marc dels convenis de col·laboració entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació al desenvolupament per als anys 2008 i 2009.

Curs acadèmic 2008-2009		Assistents
Cursos formació bàsica en voluntariat	1ª edició novembre 2008 (matins)	25 24 dones / 1 home
	2ª edició març de 2009 (horabaixa)	25 20 dones / 5 homes
Curs formació voluntariat especialitzat: Cooperació al desenvolupament	1ª edició novembre 2008 (matins)	24 (22 Mallorca i 2 Eivissa) 21 dones / 3 homes
	2ª edició març 2009 (matins)	25 (24 Mallorca i 1 Eivissa) 22 dones / 3 homes
Curs formació voluntariat especialitzat: medi ambient (matins) - Novembre 2008		20 15 dones / 5 homes
Cursos formació especialitzat : salut (horabaixa) - Març 2009		27 26 dones / 1 homes
Total		146 128 dones / 18 homes

Distribució per sexe

Distribució per estudis

9.3. Voluntariat universitari en cooperació al desenvolupament: Programa Estades Solidàries

La bona acollida per part del conjunt de la comunitat universitària i la valoració positiva de les accions en voluntariat internacional en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament dutes a terme els cursos anteriors, animen a continuar aquesta línia de treball. D'aquesta manera, l'alumnat de la UIB, a través de la seva contribució mitjançant tasques de voluntariat, participa activament i coneix el treball diari d'entitats locals que treballen pel desenvolupament de les seves comunitats i tenen l'oportunitat de realitzar una immersió en la vida quotidiana d'aquestes comunitats i els seus processos de desenvolupament.

Aquest programa és possible gràcies als acords de col·laboració que se subscriuen amb diferents entitats tant a les Illes Balears, de l'Estat espanyol, com als països de destinació que duen a terme accions en benefici de les comunitats en les quals actuen:

Entitats de col·laboració en matèria de voluntariat en cooperació al desenvolupament 2008-2009
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, amb la contrapart UCOM
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, amb la contrapart INPRHU-Ocotol
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, amb la contrapart ACNAS
Escuela Superior Politécnica del Litoral de Ecuador - ESPOL
Fundació Vicente Ferrer - FVF
Xarxa de voluntaris de les universitaris de les Nacions Unides en la iniciativa d'Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni - 2009

Les activitats de voluntariat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament es complementen amb les accions de formació específica, que es descriuen a l'apartat corresponent.

• Programa Estades Solidàries

El programa Estades Solidàries s'inicià l'any 2005 per oferir a l'alumnat de la UIB l'oportunitat de realitzar tasques de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament en països empobrits en col·laboració amb diferents entitats de les Illes Balears i entitats locals dels països del Sud, que actuen com a contraparts.

Així, es pretén facilitar a l'alumnat, i en moltes ocasions serà la primera experiència que pugui tenir en aquest àmbit, la possibilitat d'adquirir coneixements i aprenentatges en situacions i realitats diferents de les que tenen com a pròpies i properes.

Aquest programa té per objectius:

- Conèixer altres realitats en països del Sud a través de la realització d'activitats de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament.
- Conviure amb la població local del país de destinació, aprenent dels seus coneixements, tradició i cultura.
- Compartir experiències de la vida quotidiana i la creació de vincles personals i solidaris.

La presentació de sol·licituds per participar en l'edició del programa Estades Solidàries del present curs 2008-2009 va romandre oberta entre el 25 de febrer i el 3 d'abril de 2009. Durant aquest període varen presentar sol·licitud per participar-hi un total de vint-i-set (27) persones. Entre les persones que superaren satisfactòriament el procés de selecció, es resolgué la concessió de deu (10) places a les següents destinacions segons la distribució següent:

Entitat	País	Alumnat seleccionat
Escuela Superior Politécnica del Litoral (ESPOL)	Equador (Guayaquil)	2
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, Unidad de Concentración y Cooperación Municipalista (UCOM)	Nicaragua Somoto (Madriz)	2
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad (ACNAS)	Nicaragua San Ramón (Matagalpa)	2

Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, Instituto de Promoción Humana - Ocotál (INPRHU)	Nicaragua Ocotál (Nueva Segovia)	2
Fundació Vicenç Ferrer - FVF	Índia (Anantapur)	2
	TOTAL:	10

Aquest programa es finança en el marc del Conveni entre la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració per instrumentar les obligacions derivades de la concessió de la subvenció per dur a terme actuacions en matèria de cooperació al desenvolupament amb la Universitat de les Illes Balears de 2009.

Les persones participants en el programa reben un ajut econòmic per al desplaçament de 750 euros, i les despeses derivades del seu allotjament i manutenció mentre dura la seva participació queden cobertes per l'OCDS mitjançant un acord amb l'entitat contrapart d'acollida.

9.4. Servei de Voluntariat Europeu (SVE)

El programa Servei de Voluntariat Europeu (SVE) de la Unió Europea permet dur a terme una activitat de voluntariat en un altre país, en un projecte desenvolupat per una entitat sense ànim de lucre del país receptor. Aquest programa cobreix les despeses de viatge, allotjament, manutenció i diners de butxaca de les persones participants, mitjançant el programa comunitari Joventut.

En el present curs l'OCDS, com a entitat d'enviament, ha donat informació i assessorament a diferents alumnes interessats a participar-hi. Al llarg del curs 2008-2009 al voltant de deu (10) persones han sol·licitat informació sobre aquest programa.

Les condicions generals del programa, dirigit al conjunt de tots/es els/les joves de la Unió Europea fins a trenta anys, fan que aquest sigui molt popular a Europa. Aquest fet dificulta que les persones interessades a participar-hi des de la UIB puguin trobar amb facilitat una entitat que les aculli per dur a terme el seu voluntariat a Europa. Per altra banda, la manca de participació d'alumnat de la UIB fins al moment es veu afectada pels terminis de presentació de sol·licituds establerts per la Comissió Europea i per la manca de previsió per part de l'alumnat a l'hora de programar la recerca i els terminis en els quals volen participar.

Finalment, cap de les persones interessades no ha optat per presentar la sol·licitud pertinent en alguna de les cinc convocatòries existents al llarg de l'any.

9.5. Programa de voluntariat de les Nacions Unides

Un any més la UIB participà a la Xarxa de voluntariat universitari de les Nacions Unides al voltant dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, i ha permès d'aquesta manera que l'alumnat optàs a alguna de les places ofertes al nivell estatal. La Universitat Autònoma de Madrid (UAM) realitza les tasques de coordinació del programa amb totes les universitats espanyoles participants.

En l'edició present s'oferien un total de quaranta-tres (43) places, de les quals trenta (30) places eren obertes al conjunt de les universitats de l'Estat espanyol participants a la xarxa i amb finançament a càrrec de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECID); i tretze (13) places addicionals s'oferien de forma restringida a aquelles universitats que aconseguiren finançament des de la seva pròpia institució.

Cada universitat participant en la xarxa presentà els seus candidats a la UAM, després d'haver realitzat un procés de selecció intern, per als diferents perfils de tasques de voluntariat ofertes arreu del món. En el cas de participar en el programa, l'alumnat desenvoluparà les tasques previstes durant un període de sis mesos, a organismes de l'estructura de Nacions Unides o en entitats que col·laboren estretament amb aquests en programes de cooperació al desenvolupament.

En l'edició d'enguany s'han presentat un total de tres (3) sol·licituds d'alumnes de la UIB per participar en el programa. D'aquestes sol·licituds, sols una superà el procés de preselecció realitzat per la UIB, i s'envià a la UAM per optar a la selecció final realitzada per l'entitat que acolliria la persona voluntària.

10. PUBLICACIONS

Durant el curs acadèmic 2008-2009 s'edità el volum número 5 de la Col·lecció Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat, titulat *El turisme sostenible com a eina de cooperació per al desenvolupament. Experiències a Amèrica Central*. Aquesta publicació és fruit del Premi de Recerca sobre Cooperació al Desenvolupament concedit l'any 2004 a Antònia Rosselló Campins i Joan Miralles Plantalamor, membres del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.

11. WEB DE L'OFICINA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT I SOLIDARITAT (OCDS)

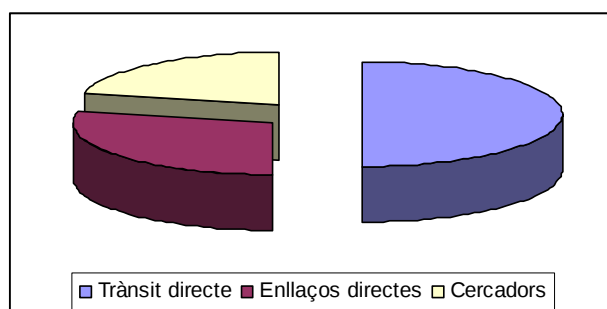
La web de l'OCDS es va anar actualitzant puntualment i periòdicament amb els continguts de tots aquells programes, convocatòries, projectes, accions formatives i de sensibilització i informació d'interès per a la comunitat universitària que l'oficina va executar al llarg del 2008-2009.

Igualment es féu difusió a l'apartat «Informam» de la web de l'OCDS de diferents esdeveniments relacionats amb la cooperació al desenvolupament i la solidaritat duts a terme per altres ens o ONG, que igualment podien ser d'interès per al conjunt de la comunitat universitària.

A mitjans del mes de novembre de 2008 es posà en funcionament un mecanisme per comptabilitzar el nombre de visites a la web de l'OCDS. D'aquesta manera, es poden extreure les següents dades durant el curs 2008-2009:

- La web de l'OCDS va rebre un total de 8.212 visites.
- Durant aquest període es visitaren un total de 21.047 pàgines dins la web de l'OCDS.

- Per cada consulta es visita una mitjana de 2,56 pàgines.
- Les persones que accediren a la web de l'OCDS ho realitzaren de forma directa en un 50,04% de les ocasions (4.110 visites); mitjançant enllaços directes a la web en el 28,47% de les ocasions (2.338 visites, de les quals un 4,97% són a través de uib.cat i 1,74% a través de caib.es); i un 21,49% a través de recerques (1.765 visites, la majoria a través de Google).

12. PROGRAMA UIB REUTILITZA

L'any 2005 la UIB posà en marxa un programa de reutilització d'equipament informàtic. Aquest programa establí els mecanismes formals per a la reutilització de material informàtic de la UIB per tal de fomentar la reutilització interna dins la mateixa universitat o destinar aquest a projectes de cooperació al desenvolupament i a altres iniciatives d'interès social.

D'aquesta manera, existeixen dos tipus de sol·licituds, una sol·licitud interna per a qualsevol membre de la comunitat universitària i per fer-ne un ús intern dins la mateixa Universitat; i una sol·licitud externa per a associacions i/o entitats que participen en els programes de cooperació al desenvolupament i de voluntariat de la UIB, així com centres educatius i altres entitats d'acció social.

Des de l'any 2005, en què s'inicià el programa UIB Reutilitza, fins al 31 d'abril de 2008 s'han reutilitzat un total de 604 ordinadors i 540 monitors. D'aquests, 195 s'han reutilitzat dins la mateixa UIB i els 409 restants s'han repartit entre 89 entitats externes diferents.

Durant el curs 2008-2009 s'han lliurat un total de 294 ordinadors, repartits de la manera següent:

Ordinadors reutilitzats dins la UIB	47
Ordinadors reutilitzats per (89) entitats externes	247

Entitats amb projectes de cooperació impulsats des de la UIB		
	<i>Nombre d'entitats</i>	<i>Ordinadors donats</i>
Associacions	2	5
TOTAL	2	5

Entitats amb iniciatives d'interès social que col·laboren amb la UIB		
	<i>Nombre d'entitats</i>	<i>Ordinadors donats</i>
Associacions	7	20
Centres ocupacionals	1	5
Fundacions	3	22

ONG	1	3
TOTAL	12	50

Centres educatius públics i concertats		
	<i>Nombre d'entitats</i>	<i>Ordinadors donats</i>
Centres públics	19	138
Centres concertats	3	21
TOTAL	29	159

Entitats amb iniciatives d'interès social sense col·laboració amb la UIB		
	<i>Nombre d'entitats</i>	<i>Ordinadors donats</i>
Associacions	4	10
Centre de menors	1	2
Entitats d'institucions públiques	3	10
Esplai infantil i juvenil	4	11
TOTAL	12	33

13. PARTICIPACIÓ EN ÒRGANS COL·LEGIATS I COMISSIONS

La UIB, com a agent de cooperació al desenvolupament, és representada mitjançant la vicerectora d'Infraestructures Universitàries, Raquel Herranz; i la directora de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat, Berta Artigas, en diferents òrgans col·legiats i comissions:

- Comissió de Solidaritat i Cooperació Internacional de l'Institut Joan Lluís Vives (Xarxa Vives Universitats).
- Comissió de Cooperació al Desenvolupament del CEURI (Comissió Espanyola Universitària de Relacions Internacionals), comissió sectorial inscrita dins la CRUE (Conferència de Rectors d'Universitats Espanyoles).
- Consell de Cooperació al Desenvolupament de les Illes Balears.
- Fons Menorquí de Cooperació, el Fons Pitiús de Cooperació i el Fons Mallorca de Solidaritat i Cooperació en qualitat de soci.
- Comissió Executiva del Fons Mallorca de Solidaritat i Cooperació.
- Comissió de Seguiment del Conveni amb la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears.
- Comissió de Seguiment del Conveni amb la Direcció General de Joventut del Govern de les Illes Balears.
- Grup de treball d'Educació per al Desenvolupament, dependent de la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears.
- Grup de treball de Codesenvolupament, dependent de la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears.